

**Jubilæum Sæculare Ecclesiæ Catholicæ Per Septendecim
Sæcula Militantis & Triumphantis Contra Idololatriam,
tyrannos, hæreses, schismata, errores, & scandala**

Per Septendecim Sæcula Militantis & Triumphantis Contra Idololatriam,
tyrannos, hæreses, schismata, errores, & scandala ; Ex Annalibus
Ecclesiasticis collectum Pro Xenio Oblatum Academicæ Sodalitati
Dominorum B. Mariæ Virginis Annunciatæ Herbipoli, Anno ...

Herbipoli, 1699

Decas I. Ab anno 300. ad annum 410.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64743](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64743)

SÆCULUM QUARTUM.

Continens res memorabiles in Ec-
clesia, quæ contigerunt ab an. 300.
ad annum Christi 400.

DECAS I.

✽ Ab anno 300. ad annum 410. ✽

301. **D**iocletianus stolidâ superbîâ vult
✽ pro DEO adorari, vestibus in
hunc finem ex auro se induit & margaritis
fulgere incepit; cùm moris eò usque fuisset,
pro insigni Imperii non alio vestimen-
to, quam ehlamide purpureâ à communi
vestitu distingui: quo facto docuit abje-
ctissimos quosque, ubi ascenderunt ad al-
ta, superbîâ & ambitione immodicos esse,
eòque ferri sublimiùs, quò statu inferiore
emerferunt.

Maximiliano ludos in circo maximo
spectante acclamatur à populo duodecies;
Christiani non sint: & decies; *Christiani tol-
lantur*. Hinc nova occasio sumpta carnifici-
næ & persecutionis durissimæ in Chri-
stianos.

THEO.

M THEOPHILA Virgo Christiana in lupanar
intrusa & prostituenda ab Angelo adstan-
te visibili specie custoditur contra proca-
cem ganeonem, qui fulgureis radiis ab
angelico vultu erumpentibus exanimis su-
bitò concidit, & Theophila incolumis ad
templum Christianorum reducitur.

n Ec.
. 300. ✽ (302.) ✽ Hermogeniano Prætorij
præfecto deferuntur Christiani & edictū e-
mittitur in universas provincias ut, ecclesiæ
Christianæ diruantur, codices sacri com-
burantur, qui aliquo gradu honoris functi
essent, eo decedant, & cæteri vitâ in tor-
mentis priventur:

ia vult
bus in
garitis
e fuif-
rimen-
mmuni
t abje-
c ad al-
s esse,
eriere
Sævitur ubique in Christianos tantâ im-
portunitate, ut intra mensem Romæ supra
decem millia Martyrum numerata fuerint.
Certatim enim gloriosa in certamina rue-
batur. Scribitur in una Ægypto occisa
esse toto tempore Diocletiani centum qua-
draginta quatuor millia hominum, & sep-
tingenta millia in exilium esse abacta.

aximo
ecies;
ni tol-
nifici-
Chri-
THEO-
Lictoribus ferro sævientibus in Christia-
nos, Porphyrius aliique Ethnici cala-
mis & scriptis eosdem compungunt & ex-
agitant: quorum calamos & scripta fortiter
obtundunt Lactantius, Arnobius aliique
viri litterati & zelosi ecclesiæ propugna-
tores.

Refe-

Refertur ad hunc annum lapsus Marcellini Pontificis, de quo legitur in actis antiquis, quod a Diocletiano, cum confideret plus lenitate quam sævitiâ in summo hoc viro effici posse, in templum Vestæ inductus & ad thurificandum leniter persuasus, consenserit, & thus Diis obtulerit inspectantibus viris Christianis sexaginta duobus, qui omnes testes hujus nefandi lapsus fuerint oculati, & fide digni. Sunt nihilominus scriptores etiam insignes, qui Marcellinum ab hoc lapsu egregiè vindicant & veluti calumniam tam sancto Pontifici a malevolis quibusdam scriptoribus, præsertim ejus temporis hæreticis, injustam esse affirmant. Sed quicquid sit verè ne fuerit lapsus S. Marcellinus, vel immotus omnino in tantis motibus persecutionis perstiterit, nullâ ratione hoc firmitatem ecclesiæ infringit, vel auctoritatem ejus debilitat. uti nec Petri negatio Christi ecclesiæ, & columnæ veritatis nocere potuit: S. Augustinus contra Donatistas *illorum inquit (scilicet Marcellini, Melchiadis & similium, propter quos inimici Ecclesiæ criminantur Catholicos) illorum innocentia nullo modo coronamur, & nullo modo illorum iniquitate damnamur.*

Notandum etiam ex eisdem actis, in quibus

quibus Marcellini lapsus commemoratur, valde confirmari auctoritatem primæ Cathedralæ Petri ac primæ Sedis; Licet enim de actu infidelitatis accusatus & tot testibus convictus Marcellinus ibi referatur, tamen trecenti Episcopi congregati in sinuessana synodo, in qua Marcellinus pœnitentiâ ductus, & veniam rogaturus propter scandalum semetipsum sponte stitit, nunquam ausi sunt in eum ferre sententiam damnationis, antequam ipse se condemnasset, quin potius ab omnibus acclamatum esse refertur, *Prima Sedes à nemine judicabitur, tu reus tu judex tuo ex ore justificaberis, & ore tuo condemnaberis, nemo unquam judicavit Pontificem.*

Præter innumera, quæ hic reticentur martyria, illud memorandum quod Felix Tiburensis Episcopus subivit, in cujus passione luna in sanguinem conversa est. Cruciatu autem ille est, quia sacros codices extradere noluit, cum multi Episcopi Africani, Imperatoris mandato, pusillanimitate & metu turpi in eorundem traditione proditoriè tunc temporis adularentur, & æquè perniciosum schisma adversus ecclesiam conflarent, quam pernitiosum ipsum ferrum carnificis fuerat.

*Observabit pro tam cruentis Christianitatis
seculo*

Seculis Lector fidelis pro habenda Martyrum estimatione, quod tametsi fuerit immensus eorum numerus, non tamen absque delectu omnes, qui passi erant, in ecclesiasticas Martyrū tabulas relati & cultu Martyribus impendi solito honorati sint. Causa enim & circumstantia omnes mortis tolerata à Primate cujuslibet Provinciae examinanda, & à propriis Episcopis locorum accurata de omnibus facienda informatio legitimis testimoniis confirmanda, erat, communicato tum aliis Episcopis consilio veri Martyres declarabantur! Habetur de hoc egregium exemplum Mensurij hoc ipso tempore Carthaginensis Episcopi litteras ad Secundum Numidiæ Primatem rescribentis, quibus illos honore martyrij minime Colendis affirmat, quo non impulsu Spiritūs sancti, sed temeritate quadam, nullā à persecutore factā interrogatione, profiterentur, se sacros codices habere, quos non essent daturi: hoc enim erat temerè laceßere Tyrannum.

✱(303.)✱ *Cyrrhæ in Numidia Synodus celebratur, in qua agitur causa traditorum, eorum scilicet, qui sacros libros in persecutione tradiderunt tyrannis; in qua cum SECUNDUS Episcopus Tigistanus Numidiæ Primas, ferme omnes, qui aderant, hujus criminis convinceret, ipse vicissim accusatus est ejusdem sceleris a Papirio Limanensi Episcopo reo necis filiorum sororis*

ris suæ. Itaque qui supererant innocentes
ad vitandum schisma eos in communio-
nem receperunt, causâ iudicioque Deo
Optimo, Maximo relictis?

Passi sunt Martyrium S. Vincentius Cæ-
sar-Augustæ, S. Agnes Virgo Romana
duodennis: S. Victorinus Episcopus Pi-
taviensis ex Pontificia sede: Genesius
ardeleo & Dioscorus ex scena, Crispinus
& Crispinianus nobiles Romæ ex futrinâ,
Anastasia ex carcere & igne, & infiniti alii
ex variis tormentis, quæ defecerunt po-
tius, quàm pleni Deo Martyres defice-
rent. Nec poterat deleri nomen Chri-
stianum, quamvis trophæis passim erectis
Diocletianus tanquam Christiani nominis
triumphator, & sectæ illius oppressor la-
pidibus & columnis incideretur.

✠(304.)✠ Diocletianus & Maximia-
nus Herculius, ille ex Imperii tædio, hic
ne collegæ displiceret, ambo fortâsse ex
desperatione deprimendæ & abolendæ
Religionis Christianæ, hic mediolani, & il-
le Nicomediæ purpuram deponunt, ea-
demque horâ Constantius Chlorus & Va-
lerius Maximianus Armentarius creantur
Augusti, ut hic Illyrico, Græciæ & Orien-
ti, ille Galliæ, Britanniæ, Africæ, Italiæ,
præisset: adjunctis duobus Cæsaribus

H

P. Va-

P. Valerio Severo nepote Galerii, & Galerio Maximino, cognomento Daza, filio fororis Galerii Armentarii.

Constantius Ethnicus, quàm bene de Christianis sentiret, ostendit. Aulicos enim suos aut Christum aut aulam deserere jussit, & eos, qui Christum Imperatori præposuere, retinuit; cæteris dimissis, qui pluris fecerunt hominem quàm Deum, ratus nequaquam fore homini fidos, qui Deo suo infideles extitissent.

Tametsi non obscure faveret Christianis Constantius, feruebat tamen adhuc æstus persecutionis, & omnes hoc anno passos nemo facile numerabit. Præcipui fuere Marcellianus Papa: Theodorus miles templi Cibeles incendiarius; Balahamus rusticus Scævola generosior, Dorothea virgo munere suo admirabili, floribus scilicet & fructibus ex paradiso transmissis Theophilum lucrata, pleræque Virgines per miracula integræ ad Martyrium servatæ, alique quorum nomina scripta sunt in cælo.

Marcellus Romanus fit Successor S. Marcellini.

✠(305.)✠ S. Januarius cum sociis glorioso Martyrio coronatur.

Refertur de eo perenne miraculum, quod

Nea-

Napoli, quò corpus ejus translatum est, sanguis, qui in vitrea ampulla concretus asservatur, quotiescunq; ad caput admovetur, protinus liquefieri & maximâ omnium admiratione ebullire conspicitur.

(306.) Constantinus Constantii Chlori filius, obses Romæ relictus à Patre apud duos Imperatores Jovium & Herculiû, hoc anno à Maximiniano Armentario Patris suo repetenti redditur (alii scribunt fugâ se subduxisse) cum verò Juveni huic transeundum esset per Italiam (ubi meritò sibi a Severo metueret) sic per Italiam decurrit, ut Severianis insequendi potestatem omnem adimeret. Siquidem omnes equos veredarios, quibus ipse non utebatur, mutilabat, atque usui reddebat ineptos, (scribit Baronius: interficiebat) sicque ad Patrem Bononiam pervenit, ut res suas, patre modicum adhuc superstite, stabiliret.

Constantius Chlorus moritur Eboraci: Constantinus filius ejus omnium militum consensu dicitur Cæsar, etiam Augustus appellandus, nisi recusasset, ad cavendam invidiam. Reliquit autem hæredem partis Imperii quam occupabat, Constantinum natum ex Helenâ hospitis sui in Britannia filia, quæ ideo per contemptum

dicta est *Stabularia*. Ex Theodora autem Augusta genuit Constantium Patrem Galli & Juliani, Delmatium patrem Delmatii Junioris Cæsaris & Claudium Hannibalianum, qui in nummis Rex inscribitur, videlicet, Ponti in Cappadocia; quibus alii quendam alium Constantinum addunt. His omnibus aliis nihil reliquit præter benevolentiam fratris, quam propter eximias animi dotes sufficere arbitrabatur.

Postquam Constantini Cæsaris imago Romam est delata, Maxentius Suppositivus ab Eutropia filius Herculi, Augustus acclamatus est à Prætorianis, quos promissis corruerat ac Constantini dejectis stantibus ejus se inimicum profitetur. Sub iniitiis Maxentius Christianis favere visus est, ut sibi populum Romanum demereretur. Sed eo usque tantum duravit amor, quo usque amanti utilis videbatur.

Circa hæc tempora Meletius Episcopus Lycopolitanus à Petro Alexandrino Episcopo propter gravia scelera depositus schisma conflat adversus Catholicos, & Maxentium in eosdem irritare præsumit. Multò periculosius schisma Donatistarum scemine cujusdam factiosæ Lucillæ iracundia peperit, ambitus nutrit, & avaritia roboravit. Res ita contigit: Cùm Cæcilia

Cæcilianus in locum Episcopi Carthaginensis
Mensurii, Cleri, populique votis electus, &
à Felice Episcopo Aprungitano ordina-
tus esset, statim repetiit à senioribus vasa,
quæ Mensurius tempore persecutionis eis
crediderat. Avari autem homines & vasa
ea retinendi cupidi, junxère se Borro &
Cælesio repulsam passis in ambitu ejusdem
Episcopatus, & adjunctâ sibi Lucillâ divi-
te & factiosâ sceminâ, (quæ jam aliunde
Cæciliano irata erat,) cum ab eo una tuuc
temporis adhuc Mensurii Archi - Diaco-
no increpita esset, quoniam ante commu-
nionem Os alicujus hominis Martyrium
passi, sed nondum inter Martyres agniti
exoculari consueverat. Hi itaque à Cæ-
ciliani consuetudine se subduxerunt, spar-
sis litteris per totam Africam, Cæcilianum
tanquam traditorem infamabant, ideoque
pro merito suo exauctorandum esse con-
tendebant. Accersiverunt adhuc Cartha-
ginem Secundum Tigisitanum Episcopum
Numidiæ Primate ac Principem Tradi-
torum cum aliis quibusdam consimilis fa-
rinæ Episcopis, qui Synodo Cyrrensi in-
terfuerant. Qui Carthagine convenien-
tes ac seorsim à Cæciliano coeuntes, in
Diaconio Cæciliani Majorinum Lectorem
ut Domesticum Lucillæ Pseudo - Episco-

pum creârunt: & hæc Schismatis nefandissimi a Borro, Cælesio, Senioribus & Lucilla conflati exordia fuerunt; quod tamen à nullo ipsorum nomen accepit, sed qui ei adhæserunt dicti sunt Donatistæ a quodam Donato Episcopo de *Casis nigris* in Numidia, homine factioso, & inter illos Episcopos, qui Majorinum creârunt, eminente. Cùm verò hic postmodum à Melchisedamnatus esset, negârunt Donatistæ se ab hoc nomen accepisse, sed à Donato, qui Majorino successit, se Donatistas appellari volebant.

HÆRESIS DONATISTARUM SEU
DONATIANORUM AIT MONTENSIVM.

1. **D**Ocuerunt Donatistæ, nullos esse malos sed tantum bonos in Ecclesia.
2. Filium in Divinis minorem esse Patre, licet unam eandemq; agnoscerent trium Personarum substantiam.
3. Irritum censebant baptismum Catholicorum, quem ideo transeuntibus ad se de novo conferebant.
4. Baptismum JESU Christi confundebant cum Baptismo Joannis.
5. Sanctum Chrisma conspuebant, pedibusque proterebant.
6. Multi ex Donatistis eos Martyres dicebant, qui seipso precipites egerunt.

7. Donatus à Melchiade Papa assistentibus alijs Episcopis damnatus Imperatorem appellavit, more scilicet fere communi hereticorum, qui caput Ecclesie non agnoscentes, suas controversias seculari Magistratui submitunt.

8. Donatistæ Episcopi ut ait S. Optatus Millevitanus jusserunt Eucharistiam canibus obici; quamvis non sine vindicta Numinis. Nam iidem canes accensi rabie ipsos Dominos suos, quasi latrones sancti corporis reos, dente vindicæ tanquam ignotos & inimicos laniaverunt.

9. Donatistæ Presbyteris caput radebant, ut eos hoc pacto sacrâ unctione denudarent.

10. Saeris Virginibus & sanctimonialibus caput revelabant, ut harum professionem eâ ratione irritam declararent.

11. Habebant Donatistæ extra muros Romæ cavernam, gradibus circumdatam, in quam statis temporibus conveniebant, unde Montenses Romæ appellati sunt.

12. Carpebant Donatistæ Catholicos quod in Ecclesia concinerent divina cantica ex Prophetis excerpta. Altaria Catholicorum destruebant, & vasa sacra & divini cultûs instrumenta diripiebant, prætexentes quod essent à Catholicis profanata.

✽(307.)✽ Maximianus favens Maxentio jubet insidiosè à militibus interfici Severum Cæsarem, & affectat iterum Im.

perium, ideoque Constantino etiam infidiatur, quanquam filiam suam ex Theodora genitam, tanquam arrham fidei & amicitiae suae antecedenter in sponsam dedisset, & simul Augustum nominasset; regnis tamen exuere, quibuscunque posset technis attentavit. Quam perfidiam commotus Constantinus, eum cum exercitu persecutus est, & in fugam coniectum ad eum in desperationem adegit, ut apud Massilianam laqueo sibi vitam finiverit. Scribunt alii, interceptum & strangulatum esse.

Hoc anno jussu Maximini forte certamen subiit S. Catharina, Alexandrina virago, genere opibus, pulchritudine & doctrina insignis, Philosophorum magistra Martyrii Lauream coronata.

Passi sunt forte & celebre Martyrium Menas Senator Atheniensis & Praefectus Augustalis. Item Hermogenes, qui cum vidisset Menam, post pedum plantas excoriatas, linguam praecisam, & oculos convulsos, nihilominus pristinae sanitati restitutum, aliaque in Mena miracula divinae omnipotentiae considerasset, ipse quoque baptizatus est, qui ad Menam tormentis diris excruciantum missus fuerat a Maximino. Quapropter Maximinus ipsemet confestim Alexandriam veniens, Hermogenem in fide

con-

constantem manibus & pedibus amputatis, & una cum Mena plurimis tormentis exagitatum capite truncari iussit.

(308.) Africani Schismatici juncti Traditoribus, & ad factionem suam pertractis Episcopis Numidis & Mauritanis, collegerunt Cârthagine numerosissimum Concilium 270. Episcoporum, in quo per septuaginta quinque dies, postpositis omnibus præteritis limata est sententia & decreta, ut Traditoribus immensi criminis reis, si baptizari nollent pro integris communicaretur.

(309.) Marcellus Pâpa in Catabulo, seu ubi jumenta publica alebantur, pædore ac situ loci, nudus, & cilicio vestitus interiit. Huc à Maxentio delegatus erat, pro Christo mortem ei invidente: quasi Deus absque sanguine Martyres non haberet.

Successit Marcello Eusebius natione Græcus, quem antecessoris sui calamitas nihil deterruit: sed potius patiendi pro Christo ardor accendit.

Sæviit supra modum Maxentius, monstrum libidinis & crudelitatis, non minùs in cives & senatores Romanos, quàm in quoscunque Christianos. Quidquid Urbs Romana mille & sexaginta annis divitia-

H s

rum

rum & thesaurorum collegit, scribitur his ganeo purpuratus dissipasse., habuitque Roma huic monstro subdita, tot tyrannos expilatores & grassatores, quot milites sub Maxentio numeravit.

Memorabilia certamina sunt, quæ in bellis foemineus sexus sub impietatis antesignano Maxentio superavit. Sophronia nobilis matrona Romana cum à militibus Maxentii abducenda esset ad stuprum patiendum, consentiente præ metu marito præfecturam sub Maxentio agente, exiguum temporis spacium postulans ut decenter se ornaret, in cubiculum suum ingressa gladio sibi pectus transfixit, & mortua concidit.

Eadem hac persecutione Pelagia Antiochena virgo cum matre & sororibus ut impuras manus lenonũ, quibus Tyrannus eas illudendas tradi iusserat, effugerent, potius mori elegerunt, quã fædari: & Pelagia quidem è tecto se præcipitè dedit, mater verò & sorores aquis se immerferunt. Quas ob facinus præclarum S. Ambrosius deprædicat, quamvis enim seipsum interficere nefas sit, pro virtute tamen tuenda si fiat instinctu Spiritus sancti admirandum & laudandum est, non facile tamen imitandũ.

Bustum quolibet Imperatorio & festivo igne

igne pretiosius hoc anno paravit Urbs
quædam in Phrygia, cum universo populo
Christo addicta, quæ Imperatoris Galerij
jussu concremata est.

Martyrio quoq; affectus est cum alia turba
Martyrum propè innumerabili Joannes
quidam Ægyptius cæcus, qui integros sa-
crarū Scripturarū libros memoriā tenebat.

✠(310.)✠ Petrus Alexandrinus capi-
tis abscissione Martyrium consumavit. Hic
Arium ob schisma Meletiorum expulerat
ecclesiā, nec eum unquam recipere volu-
erat, quamvis Achilles & Alexander depre-
catores accederent, quam primum autem
Achillas factus est successor Petri Arium
Pœnitentiā simulantem recepit, & ad
Presbyteri gradum promovit, imò & Ec-
clesiæ cuidam Alexandrinæ præfecit cum
potestate sacras litteras interpretandi. Sed
infelix lupum inclusit caulibus, cujus mor-
sum & lanienam paulò pòst Ecclesia sensit.

Antonius Magnus, Anachoretarum Pa-
ter cupiditate Martyrij in hac persecutio-
ne obeundi non solum cæteros ad palmam
adhortatus est, sed etiam ipse veste candi-
dâ indutus ex eminenti loco judicem pro-
deuntem suo aspectu invitavit. Verum à
DEO servatus est, ut ait Athanasius mo-
nachorum institutioui formandæ.

Dignum est præ multis memorari gloriosum martyrium Potamenæ puellæ pulcherrimæ, ancillæ cujusdam viri Alexandrini, quæ cum nunquam ad stuprum viri allici potuisset, ab eodem Domino suo tradita est Præfesto, ea silenter pactâ conditione, ut si mallet ipsius acquiescere voluntati, quam tormenta pro fide Christiana pati, eam restitueret, sin minus, tormentis enecaret. Minitanti Præfesto inter alia supplicia, se eam in vas immensum ahenum ferventi pice repletum demersurum, puella, per caput, inquebat, imperatoris tui obtestor, ut si apud te statutum est, his me tormentis necare, non simul totam, sed paulatim me in ferventem jubeas immitti picem, ut videre possis, quantam mihi dederit ignotus tibi Christus patientiam. Quod dictum, hoc factum est. Puella intra unius horæ spatium paulatim in ahenum candens demissa, tunc demum defecit, quando pici ebullienti ore tenus immersa stetit.

Sed & in Philemone coraule miro quodam modo effulsit virtus Christi in Thebaide; cum enim Apollonius dæctor, tormenta expavesceret, Philemoni quatuor aureos dedit, ut se Apollonium mutato habitu fingeret coram præside & cum aliis
immo.

Ab anno 300. ad 400.

181

immolaret: Philemon autem mente divinitus illustratus, qui alienam gerebat personam ut negaret, propriam repræsentans, se in Christum verè credere, constanti voluntate, professus, post varia tormenta insignem martyrij coronam adeptus est: cujus exemplo Apollonius roboratus, ipse etiam forti animo idem martyrium obiit.

DECAS II.

** Ab anno 310. ad annum 320. **

311. **L**ucianus piissimus æquè ac doctissimus Presbyter Antiochenus Nicomediam deductus ad Imperatorem, coram eo apologiam pro Christianis dixit: propterea conjectus in carcerem, manibus pedibusq; decussatis ad quatuor palos affixus, pridie quam cæderetur, cum mensa deesset, in quo sacrificaret, ipse humi stratus atque supinus, positus in pectore suo pane & vino, mysteria celebravit, & se atque suos pretiosâ Christi carne ac sanguine refecit. Ejus cadaver in mare projectum excepere Delphini & ad Drapanum detulere, facti jubente Deo vespillones. Habuit Lucianus multos discipulos, sed plerosque degeneres, qui in Arrianam hæresin se præcipitarunt.

Sxvi